

UDLANDETS MAKSIMALPRISER OG PRIS- REGULERINGSBESTRÆBELSER

Ved

Dr. polit. E. Mackeprang.

I 52. Bind af Nationaløkonomisk Tidsskrift (S. 538—555) fandtes under ovennævnte Titel en Redegørelse for de forskellige økonomiske Forholdsregler, som man i Tyskland, Norge, Sverige, Schweiz og Holland havde truffet for at imødegaa den gennem Verdenskrigen skabte Situation. De saaledes meddelte Oplysninger, der væsentlig var bygget paa Meddelelser gennem Ugeblade og Dagpressen, var ført op til omkring 1. November 1914. Som en Fortsættelse heraf skal der nedenfor meddeles nogle supplerende Oplysninger, idet hvert enkelt Land gennemgaaes for sig.¹⁾

Tyskland.

Som tidligere meddelt (52. Bind, Side 542) fastsatte Tyskland gennem en Forordning af 28. Oktober 1914 Maksimalpriser paa Rug, Hvede og Byg samt for Rug- og Hvedeklid.

Det var med noget blandede Følelser, at man modtog de fastsatte Maksimalpriser, og der blev i den efterfølgende Tid fra forskellige Sider gjort talrige Forsøg paa at omgaa de stipulerede Satser. Man greb saaledes til forskellige

¹⁾ Efter at nærværende Artikel er skrevet, har Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik under Titlen „Krieg und Wirtschaft“ udsendt to „Krigshefter“, der indeholder en Række Oplysninger om vort Emne fra Tyskland, Schweiz, Østerrig og Frankrig.

UDLANDETS MAKSIMALPRISER OG PRIS- REGULERINGSBESTRÆBELSER

Ved

Dr. polit. E. Mackeprang.

I 52. Bind af Nationaløkonomisk Tidsskrift (S. 538—555) fandtes under ovennævnte Titel en Redegørelse for de forskellige økonomiske Forholdsregler, som man i Tyskland, Norge, Sverige, Schweiz og Holland havde truffet for at imødegaa den gennem Verdenskrigen skabte Situation. De saaledes meddelte Oplysninger, der væsentlig var bygget paa Meddelelser gennem Ugeblade og Dagpressen, var ført op til omkring 1. November 1914. Som en Fortsættelse heraf skal der nedenfor meddeles nogle supplerende Oplysninger, idet hvert enkelt Land gennemgaaes for sig.¹⁾

Tyskland.

Som tidligere meddelt (52. Bind, Side 542) fastsatte Tyskland gennem en Forordning af 28. Oktober 1914 Maksimalpriser paa Rug, Hvede og Byg samt for Rug- og Hvedeklid.

Det var med noget blandede Følelser, at man modtog de fastsatte Maksimalpriser, og der blev i den efterfølgende Tid fra forskellige Sider gjort talrige Forsøg paa at omgaa de stipulerede Satser. Man greb saaledes til forskellige

¹⁾ Efter at nærværende Artikel er skrevet, har Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik under Titlen „Krieg und Wirtschaft“ udsendt to „Krigshefter“, der indeholder en Række Oplysninger om vort Emne fra Tyskland, Schweiz, Østerrig og Frankrig.

Manipulationer for at faa Priserne i Vejret, f. Eks. ved at beregne et uforholdsmæssig høj Sækkelejegebyr eller en overdreven Indkøbsprovision. Ligeledes blev Forholdet tilsløret i alle de Tilfælde, hvor Salget af Kornet foregik paa den Maade, at der blev leveret Klid i Stedet, idet man satte Klidprisen langt under Markedsværdien.

For Byggens Vedkommende gjaldt Maksimalprisen (omkring 205 Mark pr. Ton) kun for en Normalvare, hvoraf en Hektoliter højst vejede 68 kg, medens der ingen Pris var fastsat for Byg paa over 68 kg pr. Hektoliter. Dette Misforhold havde til Følge, at Prisen for det vægtige Byg steg op til 300 Mark pr. Ton, medens der ikke fremkom noget Byg af ringere Kvalitet, idet man simpelthen rensede al Byg op til over 68 kg, hvorved man fik en ekstra Avance af fra 80 til 95 Mark pr. Ton.

Fra Arbejderpartiernes Side blev der paa den anden Side rejst Klage over, at de fastsatte Maksimalpriser var altfor høje, ligesom man i disse Kredse udtalte Ønsket om, at der ogsaa maatte blive fastslaaet Maksimalpriser paa Mel og Bønner.

Om dette Spørgsmaal udtaler Professor, Dr. Ballod sig paa følgende Maade i en Artikel i „Soziale Praxis“ af 7. Januar: „Maksimalprisen har ikke opfyldt sit Formaal, at regulere Brødkornsforbruget. Alt Korn er næsten forsvundet fra Markedet, og Maksimalprisen maa snarere betragtes som en Minimalpris, idet det næsten kun er muligt at købe Korn, naar Sælgeren faar en bestemt Ekstraprofit, t. Eks. ved at Klidet bliver leveret tilbage. Da der ikke er fastsat nogen Maksimalpris for Mel, saa er dette hurtigt steget udover Brødkornprisen plus Omkostninger, hvad følgende Eksempel oplyser. Rugmelsprisen i Berlin er omtrent 32 Mark pr. 100 kg. Af 1000 kg Rug kan maales 720 kg Mel, der altsaa har en Værdi af $7,2 \times 32 = 230,4$ Mark. Desuden bliver der ved Formalingen en Rest af 30 kg Støv og 250 kg Klid, der solgt til den fastsatte Takst af 13 Mark pr. 100 kg giver $13 \times 2,5 = 32,5$ Mark. De 1000 kg Rug indbringer altsaa ialt 262,9 Mark, hvad der med en Formalingsafgift af 12 à 13 Mark og ved

den gældende Rugpris af 220 Mark giver en Nettofortjeneste af 30 Mark lig 13,6 0/0.“

En Række betydelige Mænd indenfor Tysklands økonomiske Verden — heriblandt Brentano og Braun — formulerede i Slutningen af Oktober et helt Program, omfattende de Forholdsregler, der burde tages med Henblik paa den foreliggende Situation. Da nævnte Program er karakteristisk i mere end en Henseende, skal vi her i korte Træk skitsere dets Indhold:

1) Maksimalpriserne af 28. Oktober 1914 omordnes, samtidig med at der fastsættes Maksimalpriser paa Mel og Brød saavel i Engros- som i Detailhandelen.

2) Der fastsættes hurtigt en Maksimalpris paa Kartoffler og Kartoffelmel saavel i Engros- som i Detailhandelen. Brændevinsbrænderiernes Kartoffelforbrug maa indskrænkes.

3) Havre og Byg anvendes i større Omfang end nu til Menneskeføde. Bryggeriernes Bygforbrug bør indskrænkes.

4) Maksimalprisen paa Sukker nedsættes; Udførselsforbudet opretholdes, og Raasukkeret anvendes til Kvægfoder.

5) Kvægbestanden bør formindskes, for at Foderforraadet kan strække til. Det offentlige skal anvende Kvæget til Konserves.

6) Regeringen overtager de for Nationens Ernæring fornødne Forraad og ordner Fordelingen og Forbruget.

7) Levnedsmiddelforsyningen overdrages til en under Indenrigsministeriet staaende med eksekutiv Myndighed udstyret Kommission, der bestaar af Personer valgte af forskellige Foreninger.

8) Krigsdeltagernes Rigsunderstøttelsessatser tilpasses efter Forbundsraadets Prisfastsættelse af 28. Oktober 1914.

De ovenfor nævnte forskellige Forhold vedrørende Overtrædelserne af de saaledes fastsatte Maksimalpriser bevirkede, at Regeringen under 17. December 1914 reviderede Ordningen af 28. Oktober.

Det blev saaledes bestemt, at Gebyr og Provision til Agenter, Underagenter og andre Udgifter ikke maa overstige 4 Mark pr. Ton. Som Fragt maa man kun regne de

virkelige Fragtomkostninger, og som Sækkeleje kan regnes 1 Mark pr. Ton. Ved Salg af Sække er Prisen for smaa Sække 80 Pf., for store 1,20 Mark. Pristillæget for høj Naturalvægt for Rug og Hvede blev helt ophævet, ligesom 68 kg-Grænsen for Byg bortfaldt. Ligeledes bestemtes det, at Maksimalprisen ikke skulde gælde ved Detailsalg af Byg og Havre til Detailhandlere eller Forbrugere, naar Salget ikke drejede sig om over 3 Tons.

Pristillæget fra 1. Jan. blev opretholdt for Hvede og Rug, men bortfaldt for Havre, hvis Maksimalpris fra 24. December til Gengæld blev forhøjet med 2 Mark pr. Ton. For Klid blev der foruden den gældende Møllepris af 13 Mark fastsat en Engrospris paa 15 Mark og en Detailpris paa 15½ Mark.

Endelig skærpede man i stor Udstrækning Straffen for Overtrædelse af Maksimalprisloven (indtil 1 Aars Fængsel eller Pengebøde af indtil 10 000 Mark), ligesom man ordnede Tvangsfremgangsmaaden for Overtagelse af Varer til Maksimalpris paa en mere effektiv Maade end hidtil.

Efter de saaledes foretagne forskellige Ændringer gjaldt i den første Halvdel af Januar Maaned følgende Maksimalpriser:

Mark pr. Ton	Hvede	Rug	Havre
Berlin	261½	221½	214
Danzig	253½	213½	209
Posen	251½	211½	207
Breslau	253½	213½	206
Rostock	259½	219½	212
Hamborg	269½	229½	219
Krefeld	277½	237½	224
Frankfurt	276½	236½	223
München	278½	238½	222

Omordningen af Maksimalpriserne var dog ikke nok; Maksimalpriserne kunde hindre en Prisstigning, men kunde ikke formindske Forbruget af Brødkorn, og det blev efterhaanden Regeringerne i Tyskland mere og mere klart, at der i denne Retning burde foretages noget ekstraordinært,

hvis man vilde have tilstrækkeligt med Brødkorn indtil den næste Høst.

I den tyske Presse blev der i Januar offentliggjort Indholdet af et Brev, som den preussiske Indenrigsminister havde skrevet til den bekendte Professor Sering. I Brevet hedder det:

„Det fuldstændige Ophør af al Indførsel maa selvsagt faa stor Indflydelse paa Ernæringen, og Befolkningen vil kun kunne komme igennem en længere Krig, naar den lever paa en ganske anden Maade end hidtil. Den tyske Jord er ganske vist rig, men hvad den frembringer, er ikke altid det, som smager Tyskerne bedst. Befolkningen behøver ikke at sulte, men maa spise mere groft Brød og Kartofler og mindre Kød og Hvedebrød; den har i de forløbne Krigsmaaneder ikke sparet saaledes paa Forraadene, som Pligten bød, og det er nu paa højeste Tid at begynde dermed“.

Man forstaar derfor ogsaa, at den preussiske Regering ved Nytaarstid foranledigede Oprettelsen af et *Kriegsgetreide-Gesellschaft*, der skulde erhverve saa meget Korn, som det er muligt — eventuelt ved Ekspropriation — for at der kunde være Korn i de sidste Maaneder før den nye Høst. De Forraad, der saaledes samlede, maatte ikke røres før den 15. Maj.

Selskabet er nærmest af filantropisk Art, det beregner sig kun en Dividende af 5 ⁰/₁₀₀, og ved dets Opløsning kan ingen Aktionær erholde mere end den indbetalte Sum, medens et eventuelt Overskud gaar til Krigsinvalideforsørgelsen.

Grundkapitalen er tegnet af flere Forbundsstater i Forning med de større Bykommuner og et Antal store industrielle Foretagender. Staten og Byerne vælger 5, Industrien 3 Personer, der danner Selskabets Bestyrelse. Selskabets Kapital udgør nu 50 Millioner Mark, af hvilke forskellige Forbundsstater har tegnet 21 Millioner, tyske Storbyer 20 og en Række store Industrivirksomheder 9 Millioner. Sel-

skabets Opgave var at erhverve ialt $2\frac{1}{2}$ Mill. Tons Brødkorn; senere er de gennem Kornmonopolet (jfr. nedenfor) eksproprierede Forraad overført til Selskabet.

Andre Bestemmelser maatte dog til, og under 5. Januar 1915 udsendtes en Række nye Forordninger „zur Streckung der Getreidevorräte“. Vi skal her nævne Hovedindholdet af disse.

Medens Forordningen af 28. Oktober fastsatte en Formalingsprocent af 72 for Rugmel og 75 for Hvedemel, hæves Procenten nu til henholdsvis 82 og 80. Samtidig paabydes det Møllerne straks at blande Hvedemelet med 30 % Rugmel.

Rug og Hvede, der kan formales, maa absolut ikke benyttes til Foder. Forbudet gælder ogsaa Rug og Hvede, der er blandet med andet Korn. Man maa heller ikke fodre med Brød, med mindre det er fordærvet eller Affald. De enkelte Landes Regeringer kan yderligere forbyde Brødkornets Anvendelse til andre Formaal end menneskelig Næring.¹⁾

Hvedebrød skal for Fremtiden indeholde mindst 30 % Rugmel (tidligere 10 %), ligesom Hvedemel kan tilsættes indtil 20 % Kartoffelmel. Rugbrød skal indeholde 10 % Kartoffelmel (tidligere 5 %). I Stedet for Kartoffelmel kan dog ogsaa tilsættes Byg-, Havre- eller Rismel. Rent Rugbrød bagt af Rugmel af en Formalingsprocent paa 93 eller derover behøver ingen Kartoffeltilsætning.

Ved Kagebagning (Konditorvarer) maa højst bruges 50 % Hvedemel, den anden Halvdel skal enten være Rugmel, Kartoffelmel eller et andet Surrogat.

Alt Natarbejde mellem Kl. 7 Aften og Kl. 7 Morgen er forbudt i Bagerierne og Konditorierne. Rugbrød, der vejer over 50 Gram, maa først 24 Timer efter Bagningen bringes i Handelen.

¹⁾ Under 21. Januar blev det forbudt at benytte Havre til andre Dyr end Heste.

Ikke saa snart var de ovennævnte Paabud traadt i Kraft fra 11. og 15. Januar, før det tyske Forbundsraad -- d. 25. Januar -- udstedte en ny Række Forordninger vedrørende Reguleringen af Omsætningen med Brødkorn og Mel; en Række Bestemmelser, der faktisk indførte Kornmonopol.

I den officielle Bekendtgørelse hedder det til Begrundelse heraf:

„De Forholdsregler, der hidtil er blevet truffet, har ikke vist sig tilstrækkelige til at sikre et sparsomt Forbrug af det forhaandenværende Brødkorn eller at forhindre dets Anvendelse til Fodring. Der var da kun de to Udveje, enten stærkt at forhøje Kornpriserne, en Forholdsregel, der vilde have haft en betydelig Fordyrelse af Brødpriserne til Følge, eller at beslaglægge alle Kornbeholdninger med paafølgende Fordeling til de forskellige Kommuner i Forhold til Folkemængde. Regeringen har valgt sidstnævnte Fremgangsmaade, hvorved man har Sikkerhed for, at Fjendens Plan om at udsulte Tyskland er mislykkedes, ligesom der saaledes kan blive tilstrækkelig Brød, til Høsten kommer. Denne Forholdsregel gør os ogsaa uovervindelige i den økonomiske Kamp. Ligesom vore Tropper derude vil ogsaa vi, der er bleven hjemme, sejrrikt staa den store Kamp igennem for Rigets Bestaaen og for dets Ære“.

I Henhold til de nævnte Forordninger beslaglagdes fra 1. Februar alle Hvede- og Rugforraad saavel som Beholdningerne af Hvede-, Rug- og Bygmel. Enhver Besidder heraf har Pligt til at indgive Anmeldelse om Lagrenes Størrelse, f. s. v. disse overstiger 100 kg, og denne Bestemmelse gælder ogsaa de Forraad, der findes i de private Husholdninger. Undtagne er dog de Korn- og Meloplag, som er indkøbt af Hær, Flaade eller Statsinstitutioner. Hvis man undlader at anmelde sine Lagre til Øvrigheden, kan denne forlange dem udleveret uden Erstatning. I det Øjeblik Varen er beslaglagt, skal Besidderen garantere for dens Tilstedeværelse, indtil den er afhentet.

Dog kan de Handlende og Mølleren vedblive at sælge Mel i et Omfang, der svarer til Halvdelen af deres Af-sætning i første Halvdel af Januar 1915. Samtidig blev for at hindre Befolkningen i at købe større Beholdninger ind i Tidsrummet mellem Forordningernes Udstedelse og d. 1. Februar Salg af Hvede-, Rug-, Havre- og Bygmel i handelsmæssig Omsætning forbudt i nævnte Periode. For at fremtvinge Nedgang i Forbruget er det yderligere be-stemt, at Bagere og Konditore for Fremtiden kun maa bage $\frac{3}{4}$ af deres daglige Forbrug i første Halvdel af Januar.

Det saaledes beslaglagte Forraad af Hvede og Rug, der skal betales med en „angemessener Preis“, er blevet overladt til det ovenfor omtalte Kriegsgetreide-Gesell-schaft, medens Melforraadene er blevet beslaglagte til Fordel for Kommunalbestyrelsen paa de Steder, hvor For-raadet findes. Iøvrigt skal nævnte Selskab sørge for en ligelig Fordeling af Korn mellem Kommunerne. I dette Øjemed er der oprettet et Rigsfordelingskontor under Le-delse af det statistiske Departements Chef; Kontoret skal udregne, hvor meget Mel der tilkommer hver Distrikt.

De forskellige Kommuner har derefter at ordne Be-folkningens Brødforsyning. I Berlin kan fra 1. Februar hvert Individ kun ugentlig købe 2 kg. Udleveringen sker ved Hjælp af „Brødmærker“.

Indførelsen af det tyske Kornmonopol har forøvrigt be-virket, at man i Frankrig, England og Nordamerika mener nu at maatte betragte Korn til Tyskland som absolut Krigs-kontrebande. Hvis dette er Tilfældet, vil alle Kornladninger til Tyskland paa neutrale Skibe for Fremtiden blive beslag-lagde. Herimod indvendes fra tysk Side, at Monopolet og Maksimalpriserne ikke angaar udenlandsk Korn, der efter 1. Februar indføres til Tyskland. Ifølge Meddelelser i Pressen har Tyskland i de sidste Maaneder opkøbt betyde-lige Kornforraad i Rumænien. Mangel paa Jernbanevogne lægger dog her Hindringer i Vejen for disses Levering.

Fra d. 16. Februar er Kornmonopolet blevet udstrakt

til alle indenlandske Havreforraad. Undtaget fra Beslaglæggelsen er den til Udsæd bestemte Havre og den nødvendige Havre til Hestenes Ernæring. Samtidig er Maksimalprisen for Havre forhøjet med 50 Mark pr. Ton.

Foruden de ovenfor nævnte Maksimalpriser paa Korn er der i Løbet af Efteraaret 1914 udstedt Maksimalpriser paa flere andre Varer. Først og fremmest paa Kartoffler.

Den 23. November vedtog Forbundsraadet en Maksimalpris paa Spisekartofler. Priserne gælder for Kartoffelproducenterne. Med Henblik paa de forskellige Produktionsomkostninger i de forskellige Egne er Riget delt i 4 Kredse. Prisen paa den bedste Spisekartoffel som „Magnum bonum“ og „Up to date“ er 25 Pf. højere pr. Centner end de øvrige Spisekartofler. For disse sidste er Prisen pr. Centner i de 4 Kredse henholdsvis 2,50, 2,60, 2,70 og 2,80 Mark.

De her nævnte Forbud blev d. 11. December suppleret med Maksimalpriser paa Foderkartofler, der for de 4 Kredse udgjorde fra 36 til 40 $\frac{1}{2}$ Mark pr. Ton. Samtidig fastsattes Maksimalpriser paa Kartoffelmel (27 Mark pr. 100 kg), Kartoffelnug (23 Mark), Kartoffel-snitte (Kvægfoder, 21 $\frac{3}{4}$ Mark) og Kartoffelstivelse (29,80 Mark). De i Parentes anførte Priser gælder kun for Producenterne i Østtyskland (i Midttyskland tillægges $\frac{1}{2}$ Mark, i Vesttyskland 1 Mark og i Sydtyskland 1 $\frac{1}{2}$ Mark); desuden fastsattes Engros- og Detailpriser.

I denne Forbindelse kan endvidere nævnes, at Overkommandoen i Berlin fra 15. Decbr. fastsatte en Maksimalpris for Detailsalg af Spisekartofler, nemlig 8 Pf. pr. kg for de bedste, 7 $\frac{1}{2}$ for alle andre Sorter.¹⁾

¹⁾ For at formindske Kartoffelforbruget blev det allerede under 15. Oktober bestemt, at Brændevinsbrænderier med en årlig Gennemsnitsproduktion af højst 50 hl Alkohol skulde indskrænke Tilvirkningen til $\frac{9}{10}$ og de øvrige Brænderier til $\frac{6}{10}$ af den almindelige Gennemsnitsproduktion. Man regner herved at kunne spare 1 Mill. Tons Kartoffler og 160 000 Tons Korn. Senere er udstedt Forbud mod at anvende Kartoffelmel til Sæbefabrikation.

I December Maaned og omkring Nytaar blev der udstedt en hel Række Maksimalpriser paa Uld og Metaller.

Maksimalprisen paa Uld varierede efter Finheden for Raauldens Vedkommende fra 5,70 til 8,85 Mark pr. kg. For udvasket Uld blev Prisen fastsat mellem 6,20 og 9,30 Mark, for farvet Kamgarn til 11,65, for rødhvidt til 10,90.

Ved Omtalen af Uldprisen erindrer man den i hele Tyskland i Dagene fra 18. til 24. Januar foranstaltede „Reichswollenwoche“, der gik ud paa, at der i alle Hjem skulde indsamles overflødige Klædningsstykker. I Berlin blev der saaledes indleveret over en halv Million Pakker af en Vægt fra 5 til 500 Pund.

Fra 2. Januar gælder i Tyskland følgende Maksimalpriser for Produkter af Kobber, Messing og Aluminium (pr. 100 kg):

Valset Kobbertraad 208 Mark, ufortinnet og trukket, rund Kobbertraad (Diameter mindst 1,1 mm) 225 Mark, runde Kobberstænger (Diameter mindst 13 mm) 235 Mark, Kobberplader af mindst 1,1 mm's Tykkelse 240 Mark, trukne, ufortinnede Kobberrør 260 Mark, Messingstænger 175 Mark, Messingplader 190 Mark, trukne, fortinnede Messingrør 235 Mark, runde Aluminiumstænger (Diameter mindst 13 mm) 370 Mark, Aluminiumstraad (Diameter mindst 1,1 mm) 370 Mark, Aluminiumplader (Tykkelse mindst 1 mm) 385 Mark, samme af en Tykkelse af mindst 0,5 mm 400 Mark. De her nævnte Priser er som Regel over dobbelt saa høje som før Krigen, men er dog lavere end de Spekulationspriser, hvortil de nævnte Produkter blev noteret i November Maaned.

I Forbindelse hermed er senere udstedt en Forordning, i Følge hvilken der lægges Beslag paa Kobber, Nikkel, Aluminium, Antimon og Haardtbley baade i uforarbejdet og forarbejdet Tilstand. Undtaget fra Beslaglæggelse er de Beholdninger, som er under 300 kg Kobber, 50 kg Nikkel, 100 kg Zink, Aluminium og Antimon og 300 kg Bly.

Ogsaa for Svovlsur Ammoniak, som Landmændene benytter i Stedet for Salpeter, er der blevet fastsat Maksimalpris, og det samme er Tilfældet for Smøreolie. Forbundsraadet har gennem en Konference med de interesserede Kredse faaet istandbragt et Prisskema. Reguleringen af Handelen med Smøreolie er foretaget af Hensyn til Industrien, idet denne alvorlig led under de høje Spekulationspriser, som var opstaaet ved den aftagende Indførsel.

De fleste af de her nævnte Maksimalpriser var allerede bebudede i den 131 Sider store økonomiske Redegørelse, som Regeringen under Rigsdagsmødet i November Maaned forelagde Rigsdagen.¹⁾

I samme Redegørelse oplyses det, at Regeringen for Petroleums Vedkommende har truffet Overenskomst med de ledende Engrosfirmaer om Prisen, uden at man har ment det nødvendigt at fastsætte en egentlig Maksimalpris; en Liter Petroleum vil i Henhold til de trufne Aftaler intet Sted koste mere end 25 Pf. Forøvrigt kniber det stærkt med at faa Lagerne til at slaa til, særligt efter Russernes Besættelse af Galizien. Fra Rumænien kan der ganske vist endnu hentes Petroleum, men Mangel paa de fornødne Jernbanevogne er her en betydelig Hindring. For at indskrænke Forbruget har man iøvrigt begrænset Detailsalget, saaledes at der kun kan købes smaa Kvantiteter, men da den lave Pris af 25 Pf. holder Sælgerne tilbage, har Regeringen paatænkt at ekspropriere Petroleums-Beholdningerne.

I Begyndelsen af Februar 1915 har Regeringen monopoliseret hele den private Handel med Foder-sukker. Monopolforretningen, der er organiseret som et Privatmonopol, skal overtage samtlige Forraad. Der kan ikke disponeres over Raasukker, som befinder sig under

¹⁾ Til Beretningen slutter sig et Bilag med en Gengivelse af de ikke mindre end 54 Love, Forordninger og Bekendtgørelser, der indtil da var udstedt i Anledning af Krigen.

Afgiftskontrollen, uden efter Rigskanslerens nærmere Bestemmelse. Raffinaderiernes Forbrug skal dog sikres. Ved Overtagelse af Sukker og Sukkerfodermidler af Monopolstyrelsen maa Prisen for hvert Kilo Procentsukker i Raasukker og i Efterproduktionen ikke overstige 22,2 Pf. og i Melasse ikke 16 Pf. ab Fabrik eller ab Lager, frit paa Vogn uden Emballage.

Til Slut skal anføres nogle Bemærkninger angaaende Tysklands Kødforbrug. Samtidig med Kornmonopolets Indførelse udstedtes en Forordning til Sikring af Kødforraadene, idet det blev paalagt Byerne og de større Landkommuner (med over 5000 Indbyggere) at anskaffe Forraad af holdbare Varer.

Den stigende Fodermangel har nødvendiggjort en stor Reduktion i Husdyrbestanden. Man mener, at mellem en Tredjedel og Halvdelen af Tysklands Svinebestand vil blive slagtet i den nærmeste Fremtid.

Østerrig.

I Østerrig maatte man den 29. November 1914 indføre Maksimalpriser paa Korn og Mel¹⁾.

En østerrigsk Forordning bestemmer saaledes, at Maksimalprisen i de enkelte Landsdele skal fastsættes af disse Deles Øvrighed, idet Priserne dog skal godkendes af Handelsministeren. Maksimalprisen for Hvede og Rug findes som lig Gennemsnittet af Engrospriserne i de to sidste Uger af Oktober 1914 i vedkommende Landsdel;

¹⁾ Allerede den 1. August 1914 bestemte en kejserlig Forordning, at Øvrigheden havde Ret til naarsomhelst at kræve Oplysning om eksisterende Forraad af Levnedsmidler, ligesom Ejeren af saadanne var pligtig til at sælge det til Øvrigheden for en af denne fastsat Pris, i. s. v. det var nødvendigt for Samfundets Forsyning med Levnedsmidler. — En Forordning af 27. Oktober 1914 indskrænkede Brændevinsproduktionen, medens en anden Forordning af 14. Oktober 1914 søgte at hindre en altfor omfattende Slagning af Kalve.

Maksimalprisen for Byg og Majs fastsættes paa Grundlag af Priserne i de to første Uger af November 1914.

Maksimalprisen paa Mel skal fastsættes i et bestemt Forhold til Kornprisen, nemlig til følgende Procent over Kornprisen:

For fint Hvedemel til Bagning.....	67,5 %
„ Hvedemel til Husholdningsbrug	57,5 „
„ Hvedemel til Brød.....	17,4 „
„ Rugmel.....	35,3 „
„ Bygmel.....	57,8 „
„ Majsmel.....	45,0 „

Besidderen af de i Forordningen nævnte Varer skal paa Opfordring aflevere disse til de fastsatte Maksimalpriser.

For Nedre-Østerrig er i H. t. ovenstaaende under 7. Decbr. fastsat følgende Maksimalpriser pr. 100 kg:

Rug (70 kg pr. hl).....	33,50	østerr. Kr.
Hvede (76 kg pr. hl)...	40,50	—
Byg.....	29,00	—
Majs.....	24,00	—
Fint Hvedemel.....	67,85	—
Hvedemel til Husholdn..	63,80	—
Hvedemel til Brød.....	47,55	—
Rugmel.....	45,35	—
Bygmel.....	45,75	—
Majsmel.....	34,80	—

Under 25. Decbr. blev der fastsat Maksimalpris paa Havre og Kartoffler. For de sidstes Vedkommende er Engrosprisen i de enkelte Kronlande sat til 9 à 10 østerr. Kr. for 100 kg Spisekartofler, til 6 à 7 østerr. Kr. for Industri- og Foderkartofler, alt efter vedkommende Egn. Detailpriserne paa Kartoffler fastsættes af de enkelte Landsdeles Regeringsmyndigheder i H. t. Maksimalprisen for Engrosalg. Forordningen gælder kun indenlandske Kartoffler. For Havrens Vedkommende varierer Maksimalprisen pr. 100 kg mellem 23¹/₂ (i Salzburg og Böhmen) og 27¹/₂ østerr. Kr. (i Tyrol og Vorarlberg).

Ogsaa i Østerrig foretages forskellige Manipulationer for at faa Brødforraadet til at slaa til; fra 1. Decbr. 1914 skulde man blande mindst 30 % Byg-, Havre-, Ris-, Majs- eller Kartoffelmel i Hvede- og Rugbrødet; fra 1. Februar 1915 er Procenten forøget til 50.¹⁾ Fra 19. Februar 1915 er det forbudt at forarbejde Byg til Malt, idet man vil sikre sig, at alt forhaandenværende Byg anvendes til Erstatning for Brødkorn.

Frankrig.

I Frankrig har man ikke fastsat almindelige Maksimalpriser, men en Række oprettede lokale Prisreguleringskommissioner har udøvet en regulerende Indflydelse. Herom vides dog intet nærmere udover nogle Oplysninger fra Paris, der findes i en Række Artikler i „l'Économiste français“.

Da de Handlende ved Krigens Udbrud skruede deres Priser i Vejret, udfærdigede Regeringen en Meddelelse, hvori den truede med strænge Straffe, f. s. v. de Handlende ikke lod sig nøje med de sædvanlige Priser. Det var Politiet, der skulde kontrollere dette Forhold, og det fastsatte derefter Maksimalpriser paa en Del Fødevarer. Den 6. August blev der dannet en Forening af de Handlende i Hallerne, der skulde komme sammen en Gang om Ugen og fastsætte Priserne for den næste Uge.

De i Paris af Politiet fastsatte Maksimalpriser havde den 6. August følgende Højde:

Kartofler (pr. 100 kg) .	30 Francs ²⁾
Smør (pr. kg)	4,40 — ³⁾

¹⁾ I Ungarn er der nedsat Prisreguleringskommissioner for de enkelte Landsdele og Byer, der fastsætter Maksimalpriser paa Hvede, Rug, Byg og Majs samt Mel. En Forordning af 7. Januar 1915 offentliggør denne hele Riget omfattende Prislister, der er meget vidtløftig.

²⁾ Et Par Dage efter blev Maksimalprisen nedsat til 25 Francs, den 12. September solgtes Kartofler i Hallerne for 14 à 15 Francs.

³⁾ Den 12. Septbr. solgtes Smør for 2,00 à 2,50 Francs.

Oksekød (pr. kg)	1,80 à 2,00	Francs
Kalvekød (pr. kg)	2,20 à 2,60	—
Faarekød (pr. kg)	2,00 à 2,00	—
Svinekød (pr. kg)	2,50 à 3,00	—

Angaaende Hvedeprisen udviser Prisnoteringen i Paris d. 1. August 1914, at Prisen paa Hvede pr. 100 kg var 27,00 Francs; og herom har Prisen holdt sig hele Tiden: indtil 16. Januar 1915 havde Prisen ikke været under $26\frac{1}{4}$ Francs og ikke over 29 Francs. Denne konstante Pris beroede dog paa, at Intendanturen i Paris overlod Møllerne Hvede til en Pris af 28 Francs. I Provinsen er Hvedeprisen for indenlandsk Hvede gaaet op indtil $30\frac{1}{4}$ Francs pr. 100 kg, medens Noteringerne for amerikansk Hvede (le Havre) har varieret mellem $22\frac{1}{2}$ og $33\frac{1}{2}$ Francs.

For Rug varierer Prisen mellem $18\frac{1}{2}$ og $20\frac{1}{2}$ Fracs., for Byg mellem 17 og 25 Fracs., for Havre mellem $18\frac{3}{4}$ og 25 Fracs., for Hvedemel mellem 20 og 42 Fracs. (medio Januar 1915 40 Fracs.), for Rugmel mellem $19\frac{1}{2}$ og $20\frac{1}{2}$ Francs, for Klid mellem 6 og 16 Francs (medio Januar 1915 14 Francs).

Finland.

Under 4. August 1914 blev Udførsel af Heste forbudt, og et Par Uger senere under 21. August blev nævnte Udførselsforbud suppleret med et almindeligt meget omfattende Forbud mod Udførsel af Korn og Mel, Klid, Oljekager m. m., Kartofler, Kød, Fjerkræ og Vildt, Kreaturer, Fedt, Flæsk, Æg, Tobak, Konserves, Huder o. s. v. Forbudet blev revideret den 1. Oktober og kom bl. a. til kort og godt at omfatte „alla slags matvaror“.

Samtidig med det første Udførselsforbud, nemlig under 5. August, blev der udstedt en Anordning for at forhindre, at man paa en mindre samvittighedsfuld Maade skaffede sig en økonomisk Fordel ved at forlange højere Priser end Forholdene medførte for Livsfornødenheder og andre

nødvendige Varer saasom Foder til Heste og Kreaturer Ligeledes blev det forbudt at indgaa Overenskomster eller Aftaler for paa kunstig Maade at forhøje Priserne paa Livsfornødenheder. Overtrædelse heraf medførte Fængsel indtil tre Maaneder eller Bøde indtil 8 000 Mark.

Den 15. August udfærdiger Generalguvernøren en obligatorisk Forskrift vedrørende Udstedelsen af Maksimalpriser paa Livsfornødenheder og andre nødvendige Varer; og i Henhold hertil skal Guvernørerne have fastsat saadanne Maksimalpriser paa en hel Del Varer.¹⁾

Sverige.

I Sverige har „Statens livsmedelskommission“ stadig arbejdet for Landets Forsyning med Brødkorn.

For at forvisse sig om, at der fandtes et tilstrækkeligt Kornforraad i Sverige, forespurgte Kommissionen saaledes hos de lokale Kommissioner, om de forskellige Kommuner var villige til at købe og som en Art Reserve at opmagasinere et Brødkornsforraad, der mindst svarede til 2 Maaneders Forbrug. „Statens livsmedelskommission“ tilbød i saa Fald at besørge Indkøbene i det Omfang, som Kommunerne ønskede det og til den lavest mulige Pris.

Kommunerne benyttede sig ogsaa i stort Omfang af Tilbudet, og der blev rekvireret betydelige Mængder baade af Korn og Mel. Men da en hel Del Kommuner forholdt sig passive, mente man, at Staten maatte gribe direkte ind, og Kommissionen traf Aftale med Møllerforeningens Medlemmer om, at den skulde lagre og overtage de Mængder af udenlandsk Korn, som blev indført paa Statens Regning. I Henhold til disse Aftaler foretog den svenske Stat store Indkøb.

¹⁾ I Rusland har det derimod ikke været nødvendigt at fastsætte Maksimalpriser. I sin Egenskab af Europas Hovedleverandør af Korn m. m. har Rusland ikke som de fleste andre Lande behovet at nære Frygt for, at Forraadene skulde slippe op.

Da Priserne paa Brødkorn stadig har været stigende, har man i Sverige flere Gange tænkt paa at indføre Maksimalpriser, idet saadannes Indførelse er tilladt efter en Lov af 9. Oktober 1914.

Kornprisen i Kr. pr. 100 kg i Stockholm var saaledes:

	21. Novbr.	23. Decbr.	20. Jan.
Hvede	22,00	23,00	25,50
Rug	21,00	22,00	24,25
Byg	21,00	22,00	25,00
Havre	20,25	21,25	24,50

Midt i November blev der truffet en Overenskomst mellem Livsmedelskommissionen og samtlige større Møllere i Sverige om, at disse sidste ikke ved Indkøb af indenlandsk Korn vilde overskride en Pris af 22 Kr. for bedste Hvede og 21 Kr. for bedste Rug, alt pr. 100 kg. Samtidig forpligtede Møllerne sig til ikke af forhøje Priserne paa deres Produkter over de da gældende. Disse Priser (Partipris) vekslede efter Stedet og Varens Kvalitet; for Hvedemel mellem $28\frac{3}{4}$ og $33\frac{1}{2}$ Kr., for Rugsigtemel mellem 29 og $31\frac{1}{2}$ Kr. samt for skruttet Rugmel mellem $23\frac{3}{4}$ og $24\frac{3}{4}$ Kr., alt pr. 100 kg ved Møllen.

I en Skrivelse den 17. December meddelte Kommissionen Regeringen, at man uundgaaelig maatte vente højere Melpriser, hvis man ikke ophævede Korn- og Meltolden, men at Møllerne havde erklæret, at de i Tilfælde af Kornholdens Ophævelse ikke vilde forhøje Priserne.

I Henhold hertil blev der udstedt en Bekendtgørelse om, at Tolden paa Hvede og Rug, formalet og uformalet, skulde suspenderes, foreløbig i Tidsrummet fra 28. December 1914 til 31. Maj 1915.

Af Motiverne til den trufne Beslutning fremgaar det, at det Moment, der først og fremmest har været det afgørende, har været Ønsket om at undgaa en Prisforhøjelse paa Brødkorn, der, som Forholdene var, ellers vilde have været uundgaaelig. Som et naturligt Supplement til Kornholdens Ophævelse foreligger der samtidig fra Møllerne et

Tilsagn om, at de vil bibeholde de nuværende Priser paa de omhandlede Varer, foreløbig i alt Fald til 1. Februar 1915, og at en Prisforhøjelse efter dette Tidsrum ikke vilde finde Sted, forinden der var blevet ført Forhandlinger mellem Møllerne og Kommissionen.

I Henhold hertil blev der i Slutningen af Januar ført nye Forhandlinger mellem Kommissionen og Repræsentanter for Landets større Møllere. Af den offentliggjorte Redegørelse over Forhandlingerne fremgik det bl. a., at Kommissionen vilde foreslaa en Maksimalpris paa Hvedemel af højst 33 Kr. 10 Øre pr. 100 kg samt en Pris for Rugmel gældende for tre Maaneder af 30 Kr. 55 Øre pr. 100 kg. Efter hvad der meddeltes i de svenske Dagblade har der med Hensyn til Hovedspørgsmaalet om selve Prisgrænsen været Enighed mellem Kommissionen og Møllerne, medens de sidstnævnte derimod ikke har villet gaa med til en forud fastsat længere Tidsfrist ud over 14 Dage.

Efter at have modtaget Kommissionens Redegørelse anmodede Regeringen denne om snarest at fremsætte Forslag til Fastsættelse af den officielle Maksimalpris paa Korn og Mel i Overensstemmelse med Loven af 9. Oktbr. 1914.

I sidste Øjeblik fik man dog nye Forhandlinger i Gang med Møllerne, saaledes at man atter foreløbig har undgaaet at maatte fastsætte en Maksimalpris. Man enedes nemlig om, at Møllerne fra og med 1. Februar 1915 holder følgende Priser pr. 100 kg ab Mølle: for Hvedemel 32 Kr. 50 Øre og for 85 % Rugmel 30 Kr. 50 Øre. Disse Priser gælder under Forudsætning af, at Staten stiller et vist Kvantum importeret Hvede til Disposition for Møllerne til en Pris af 25 Kr. 25 Øre pr. 100 kg i Havn.

Iøvrigt mærker man stadigt i Sverige, at det kniber med Brødkornet. Statens Kommission har derfor bl. a. udarbejdet et Lovforslag, som gaar ud paa, at det Rugmel, der udbydes til Salg, skal have en Tilsætning af 1 Del Kartoffelmel for hver 9 Dele Rugmel. Dette Lovforslag er en Følge af, at der findes forholdsvis store Be-

holdninger af Kartoffelmel, idet der i Sverige skal findes 8 000 Tons mere Kartoffelmel, end man har Brug for.

Et Bevis paa Kornknapheden er ogsaa en Presseudtalelse om, at der er ført Forhandlinger mellem den svenske og danske Regering om et midlertidigt Udlaan af 5 000 Tons Hvede fra Danmark til Sverige.

Ogsaa de stigende Priser paa Kraftfoder volder i Sverige megen Bekymring. I Malmø er der saaledes i det sidste Par Maaneder blevet betalt følgende Priser (i Kr.) pr. 100 kg:

	26. Novbr.	17. Decbr.	21. Jan.
Jordnødkager	18,50	19,50	23,00
Bomuldsfrøkager	17,00	17,50	21,50
Melasse.....	14,25	15,00	17,50
Hvedeklid	16,25	16,50	20,50

For at Statens Kommission stadig kan være å jour med Foderstofmarkedet, bliver der hver Uge indsendt Indberetning til denne fra samtlige større Møllere og Importører.

Angaaende Importen af Majs kunde Kommissionen iøvrigt i Efteraaret 1914 meddele, at der var indført betydelige Kvanta af denne Vare, og at man i den nærmeste Fremtid forventede stor Import. Klager over Majsmangelen skulde rettes til Kommissionen, der saa vilde søge Manglerne afhjulpne.

Den knappe Foderstofmængde har i Sverige som andet Steds forøget Slagtningernes Antal og holdt Kvægpri-
serne nede. Da dette igen kan bevirke, at Kød senere vil blive forholdsvis dyrt, har Kommissionen rettet en Opfordring til Nedsaltning af Flæsk. Da dette maa ske i stort Omfang, raades Kommunerne til at gribe ind og gennem Overenskomst med Slagterierne, Slagterne og de Handlende at indkøbe og nedsalte et større Forraad, alt efter Indbyggernes Antal. Noget tilsvarende, mener man, bør ske for Oksekøds og Faarekøds Vedkommende.

Schweiz.

Midt i December 1914 offentliggjorde det schweiziske Handelsdepartement en meget interessant Tabel over Indførselen i August—Oktober for at afkræfte Udlandets Paastand om, at de til Schweiz indførte Levnedsmidler igen blev udført til de krigsførende Magter.

Man vil af nedenstaaende Uddrag se, at Indførselen saa langt fra at være steget tværtimod overalt er kendelig aftaget:

	1913	1914	1914
	Tons	Tons	Indførselen i % af 1913
Hvede	131 669	93 614	71,1
Havre	34 812	13 586	39,1
Byg	9 146	2 417	26,4
Majs	47 002	27 197	57,9
Kaffe	2 957	1 716	58,0
Kakao	2 063	880	42,7
Spiseolje	1 956	858	43,0
Ris	4 601	2 765	60,1
Kød	3 559	174	4,8
Kvæg, store Dyr (Stkr.) ...	13 651	1 251	9,2
Kvæg, mindre Dyr (Stkr.) .	41 971	10 531	25,1
Petroleum	15 459	3 712	24,0

Resultatet af denne formindskede Indførsel af Fødevarer har, som tidligere vist (52. Bind, Side 551), medført en betydelig Prisstigning.

Maksimalprisen paa Hvedemel blev kort efter Krigens Begyndelse sat til 38 Francs pr. 100 kg, senere forøgede man Maksimalprisen (jfr. Side 552) til 40 Francs, under 23. Decbr. saa man sig atter nødsaget til at sætte Prisen op, denne Gang til 43 $\frac{1}{2}$ Francs, og fra 1. Febr. 1915 er Prisen 48 $\frac{3}{4}$ Francs.

De i Schweiz i Henhold til Militærdepartementets Bekendtgørelse af 31. Januar 1915 gældende Maksimalpriser har iøvrigt nu følgende Omfang: Hvede 40 Fr.; Havre 31 $\frac{1}{2}$ Fr. pr. 100 kg netto uden Sæk; Majs 25 $\frac{1}{2}$ Fr. pr.

100 kg med eller uden Sæk efter Militærets Valg (alt frit paa Køberens Jærnbane-station imod Kontant); Hvedemel 48³/₄ Fr. (jfr. ovenfor); Hvedeklid 17¹/₂ Fr. pr. 100 kg netto uden Sæk, fra Mølle imod Kontant. I Detailsalg (d. v. s. Mængder under 10 000 kg) maa Prisen højst være 1 Fr. højere pr. 100 kg.

For at fremme Kornindførselen og for en Gang for alle at nedslaa Udlandets Mistanke om, at Schweiz lod de indførte Mængder gaa videre til Tyskland og Østerrig, greb den schweiziske Regering den 9. Januar 1915 til Indførelse af Kornmonopol.

Monopolet er dog af en hel anden Art end det tilsvarende tyske Kornmonopol, der blev indført 1. Febr., idet det schweiziske omfatter Kornindførselen og derfor kun angaar udenlandsk Korn, medens det intet har at gøre med Handelen med indenlandsk Korn. Det tyske Monopol undtager derimod netop Indførselen af udenlandsk Korn.

I Henhold til den schweiziske Lov af 9. Januar overtager Regeringen hele Kornindførselen (Hvede, Byg, Rug og Havre), Indførselen af Majs, af alle Slags Mølleprodukter, herunder Fodermel og Klid, samt Indførselen af al Slags Kraftfoder.

Indkøbene foretages af et „Oberkriegskommissariat“, der ogsaa leder Salget; Varerne kan dog ikke sælges videre til Udlandet. Dersom nogle Firmaer i Udlandet har indkøbt Varer, der ved Lovens Udstedelse ikke er ankommet, kan de faa Tilladelse til at indføre disse; dog maa de ikke genudføres. Regeringen har ogsaa Ret til at overtage disse Køb, hvis Varernes Indførsel ellers vilde være umuliggjort. De Firmaer, der saaledes sælger til Regeringen, bliver løst fra Kontrakter, som iøvrigt maatte være indgaaet vedrørende de nævnte Varer.

Monopolet traadte i Kraft den 12. Januar 1915. Efter Dagspressen skal Forbundsregeringen allerede i den sidste Halvdel af Januar have indkøbt og modtaget op imod 5000 Tons Korn.

Holland.

I Holland har Regeringen paa forskellig Maade søgt at skaffe sig tilstrækkeligt Brødkorn. Under 5. Oktober 1914 opfordrede saaledes Ministeriet for Landbrug, Industri og Handel Borgmestrene i Provinsen Groeningen til uden Ophold at skride til Indkøb af samtlige Forraad af Rug og Hvede indenfor vedkommende Kommune til en Pris af i det højeste 25 Cents under den fastsatte Maksimalpris. For saa vidt Ejerne ikke var ikke var tilbøjelige til at sælge, skulde de paagældende Partier eksproprieres. Ved Vurderingen af disse skulde man ikke lægge Markedsprisen til Grund, men derimod Produktionsprisen.

En lignende Opfordring udgik den 20. Oktober til Borgmestrene i de øvrige Provinser.

For at man overfor Udlandet kunde være i Stand til garantere, at indkøbte Varer ikke blev genudførte til en krigsførende Magt, oprettede man i Holland en „Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij“, der skulde være en Art Garant for Importørerne i saa Henseende. Importøren erklærer overfor nævnte Selskab, at Varerne udelukkende er bestemte for Hjemmeforbrug i Nederlandene med Kolonier, hvorefter Selskabet overfor Udlandet staar som Modtageren af Varerne.

Iøvrigt har man i Holland flere Gange ændret de kort efter Krigens Begyndelse udstedte Maksimalpriser.

Under 26. November er saaledes nogle af de indførte Maksimalpriser for Detailsalg dels ophævede, dels ændrede.

Under 28. November er Hvedemaksimalprisen ændret paa følgende Maade:

- a) Maksimalprisen paa indenlandsk Hvede ophæves (tidligere 12^{1/2} Gylden pr. 100 kg),
- b) Maksimalprisen paa Hvedemel fastsættes til 14 Gylden pr. 100 kg (tidligere 16^{1/1}),
- c) Maksimalprisen paa Hvedebrød fastsættes til 0,21 Gylden pr. kg (tidligere 0,23).

Som tidligere meddelt (52. Bind, S. 554) er Tilladelsen til at udføre statskontrolleret Smør begrænset til 70 % af Produktionen. Denne Bestemmelse kræver, at der fastsættes en Maksimalpris for det indenlandske Smør. Hver Maaned ændres denne; for December Maaned var Engrosprisen fastsat til 1,55 Gylden pr. kg i Pakninger af 50 kg, medens Detailprisen for Smør sattes til 1,75 Gylden pr. kg.

Ligeledes har man i Holland fastsat en Maksimalpris paa indenlandsk Ost. I December Maaned saaledes en hel Prisskala efter Ostens Art og Salgets Omfang. For halvfed ny Goudsche-Ost var Engrosprisen pr. 50 kg 35 Gylden, Detailprisen pr. kg 1 Gylden o. s. v.